

ВІДГУК

офіційного опонента професора Шпак Валентини Павлівни
про докторську дисертацію Мухацького Матеуша
«Теорія та освітня практика використання інформаційних технологій
у розвитку особистостей у Республіці Польща»,
що представлена до захисту на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка
та історія педагогіки

Актуальність дисертаційної праці. В умовах інтеграції України до міжнародного співтовариства вкрай актуальним постає впровадження кращого європейського досвіду, зокрема, у галузі науки і освіти. Республіка Польща як європейська високорозвинена держава, що посідає високе місце в індексі людського розвитку, значну увагу приділяє використанню інформаційних технологій. Відповідно, підготовка докторської дисертації Матеушем Мухацьким на тему «Теорія та освітня практика використання інформаційних технологій у розвитку особистостей у Республіці Польща» підтверджує свою актуальність у сучасних умовах.

Вагомість проведення поданого науково-педагогічного дослідження підсилюється її зв'язком із планами відповідних галузей, як в Україні, так і в Республіці Польща. Зазначимо, що докторська дисертація виконана відповідно до наукових досліджень, що проводилися відповідно до Розпорядження Президента України № 114/2017-рп від 20.05.2017 р. «Розроблення сучасної концепції позашкільної освіти в умовах децентралізації», Указу Президента України № 592/2011 від 29.05.2011 р. «Розроблення змісту підготовки педагогічних працівників для позашкільної освіти в Україні» і пов'язана з науковими проектами в Республіці Польща, а саме: «Учитель майбутнього. Інноваційна програма підготовки вчителів дитячих садків та I-III класів початкової школи» у рамках конкурсу № POWR.03.01.00-IP.08-00-PKN/18 для «Програми навчання вчителів» (2018–2023 рр.); «Навчання на практиці. Інноваційна навчальна програма «Пізнати та зрозуміти світ» у рамках конкурсу 1/POKL/3.3.4/2013 (2014–2015 рр.); «Дистанційне навчання в епоху коронавірусу» Міністерства національної освіти Республіки Польща (2020 р.).

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Згідно з визначеною темою дисертант ставить за мету теоретично обґрунтувати і розробити систему розвитку особистостей із використанням інформаційних технологій у Республіці Польща з рекомендаціями для України.

Окреслена мета, визначені завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження дають можливість дисертантові отримати нові наукові результати, ступінь обґрунтованості і достовірності яких не викликає сумніву. Серед них важливими постають: обґрунтування і розроблення теоретичних основ використання інформаційних технологій у розвитку особистостей у Республіці Польща; система розвитку особистостей із використанням ІТ у Республіці Польща в аспекті різноманітних компонентів (змістові, процесуальні, організаційні, індивідуальні, інформаційні); розроблення організаційно-педагогічних умов використання інформаційних технологій у розвитку особистостей в освітній практиці Республіки Польща; компаративний аналіз використання інформаційних технологій у розвитку особистостей у Республіці Польща; визначення хронологічних етапів історичного розвитку використання ІТ з їх характеристикою в різні періоди.

Особливої уваги заслуговують: удосконалення понятійно-категоріального апарату використання інформаційних технологій у розвитку особистостей; визначення змісту і сутності понять «інформаційні технології» і «використання інформаційних технологій у розвитку особистостей»; структура і зміст використання інформаційних технологій у розвитку особистостей за різноманітними компонентами; освітня практика використання інформаційних технологій особами з особливими освітніми потребами в Республіці Польща, а також діагностичний інструментарій розвитку особистостей у процесі використання ІТ.

Важливого значення набуває *подальший розвиток* основних положень щодо використання ІТ у розвитку особистостей; освітня практика розвитку особистостей у дошкільній, шкільній, позашкільній, вищій освіті та освіті дорослих; розроблення і впровадження сучасних підходів до розвитку особистостей в умовах інформаційного суспільства; навчальне, методичне та інформаційне забезпечення процесу дослідження.

Варто відзначити, що основні концептуальні дані та рекомендації

докторської дисертації обґрунтовано і впроваджено у практику діяльності закладів освіти, що підтверджується довідками про впровадження, а саме: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (довідка № 1-10/1363 від 31.12.2021 р.), Педагогічний університет імені Комісії народної освіти у Кракові (довідка від 25.05.2022 р.), Інститут екології економіки і права (довідка № 544 від 30.12.2021 р.), Центр позашкільної роботи м. Київ (довідка № 58 від 26.05.2022 р.), Міжнародна асоціація позашкільної освіти (довідка № 144 від 03.11.2021 р.).

Заслуговує на увагу широка апробація матеріалів докторської дисертації, яка відображена в 36 наукових і навчально-методичних працях, серед яких статті в наукових фахових виданнях, закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/ або Scopus, монографії, статті у збірниках матеріалів конференцій тощо.

Результати докторської дисертації обговорено в понад 30 наукових заходах, серед яких конференції, семінари, «круглі столи» у Республіці Польща, Україні та інших державах світу.

Оцінка змісту дисертаційної праці та її завершеність. Докторська дисертація Матеуша Мухацького має чітку структуру і логічно побудований зміст. Дослідження є логічним, завершеним, відповідає паспорту спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, спеціалізованій вченій раді Д 26.053.01, має наукову новизну і загальнонаціональне значення, засвідчує виважений підхід дисертанта до розв’язання наукового питання.

У вступі дисертант обґрунтовує актуальність докторської дисертації, визначає її мету, завдання, об’єкт, предмет і методи дослідження. Також вказує хронологічні і територіальні межі докторської дисертації, наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів дослідження. Окрему увагу приділено відомостям про впровадження й апробацію результатів докторської дисертації на наукових конференціях і в публікаціях за темою дисертації, структуру дисертаційної праці. Даний підхід є обґрунтованим і відповідає основним вимогам щодо оформлення докторської дисертації.

Перший розділ присвячено теоретичним засадам інформаційних технологій у

розвитку особистостей. Дисертантом здійснений аналіз базових теоретичних положень, розкрито теоретичні основи інформаційних технологій і подано особливості використання ІТ, їх вплив на розвиток особистостей.

На наш погляд, особливу увагу заслуговує дослідження історичного розвитку використання інформаційних технологій на основі умовного поділу на п'ять хронологічних етапів їх історичного розвитку.

Другий розділ присвячено системі розвитку особистостей із використанням інформаційних технологій в освітній практиці Республіки Польща. Дисертантом аналізується питання розвитку особистостей у системі освіти Республіки Польща і визначається система розвитку особистостей із використанням інформаційних технологій у Республіці Польща. Виділено структурні компоненти системи розвитку особистостей із використанням інформаційних технологій у Республіці Польща.

Важливим для сучасної педагогічної науки і практики є встановлення дисертантом сукупності організаційно-педагогічних умов використання інформаційних технологій у розвитку особистостей у закладах дошкільної, шкільної, позашкільної та вищої освіти Республіки Польща.

Третій розділ присвячено освітній практиці використання інформаційних технологій особами з особливими освітніми потребами в Республіці Польща. Так, дисертантом розкрито особливості використання інформаційних технологій особами з особливими освітніми потребами, надана їх вичерпна характеристика і результати соціологічного опитування щодо використання інформаційних технологій особами з особливими освітніми потребами в Республіці Польща. Науково обґрунтовані положення заслуговують значної уваги.

Четвертий розділ розкриває перспективи використання інформаційних технологій у розвитку особистостей в Україні з урахуванням кращих освітніх практик Республіки Польща. Зокрема, дисертантом представлено організацію та результати експериментального дослідження, подано перспективи і розроблено рекомендації щодо використання інформаційних технологій у розвитку особистостей в Україні.

Перевагами поданого науково-педагогічного дослідження слід уважати те,

що докторантом опрацьований значний масив використаних джерел, подано детальну характеристику кожного застосованого в дисертації поняття та авторське визначення базової категорії, виявлено високий ступінь узагальнення отриманих результатів і висновків, прогнозовано шляхи подальшого розв'язання важливої для сучасної педагогічної науки і практики проблеми з урахуванням цінного історичного і передового сучасного досвіду на міжнародному рівні.

Загальні висновки докторської дисертації Матеуша Мухацького відповідають поставленим завданням, узагальнюють основні положення та є цілком обґрунтованими.

Узагальнюючи вищезазначене, варто відзначити, що докторська дисертація Матеуша Мухацького є завершеним дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість.

Дискусійні положення. Високо оцінюючи наукову новизну, теоретичне і практичне значення дослідження, вважаємо за доцільне висловити окремі пропозиції.

1. Значна увага в другому розділі дисертації приділяється системі розвитку особистостей із використанням інформаційних технологій в освітній практиці Республіки Польща. На нашу думку, доцільним було б запропонувати цілеспрямоване і раціональне використання інформаційних технологій у виховній роботі з учнями.

2. Корисним і цінним для освітньої системи України міг би стати більш детальний аналіз урядових пілотних програм із використання інформаційних технологій у розвитку особистості, реалізованих у Республіці Польща.

3. Подані рекомендації щодо перспектив використання інформаційних технологій Республіки Польща бажано було б сформулювати у вигляді пропозицій, у тому числі Міністерству освіти і науки України.

4. Текст дисертаційної праці дещо переобтяжений рисунками і таблицями, частину яких, на наш погляд, доцільно було би видалити в додатки.

5. Варто було б окрему увагу приділити поетапності використання інформаційних технологій.

Водночас, висловлені зауваження та пропозиції суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної докторської дисертації.

Отже, є всі підстави зробити загальний висновок, що дисертаційна праця Мухацького Матеуша «Теорія та освітня практика використання інформаційних технологій у розвитку особистостей у Республіці Польща» є самостійним завершеним дослідженням, що відповідає Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1197, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

10.02.2023 р.

Валентина ШПАК

Підпис **Шпак В.П.** засвідчую:

проректор з наукової та інноваційної діяльності,
кандидат біологічних наук, доцент

Олександр СПРЯГАЙЛО

